

Re: Projekt uchwały

Od : Małgorzata Piotrowska
<malgorzata.piotrowska@um.koszalin.pl>

śr., 2021, sty-27 11:12

Temat : Re: Projekt uchwały

Do : Sylwia Langner-Głuszek <sylwia.langner@um.koszalin.pl>

Opiniuję pozytywnie projekt uchwały w sprawie przyjęcia "Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025".

Radca prawny
Małgorzata Piotrowska

Projekt

z dnia 1 lutego 2021 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie przyjęcia "Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025"

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1, ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218, 956), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713, 1378), art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020r. poz. 920) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Koszalina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jan Kuriata

Dyrektor
Wydziału Kultury i Spraw Społecznych
i Miejskich
mgr Dorota Piwowarska
01.02.2021

GŁÓWNY SPECJALISTA

Sylvia Langner-Giuzek
01.02.2021

Zastępca Prezydenta
Przemysław Krzyżanowski

Kierownik
Referatu Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia

01.02.2021

PREZYDENT MIASTA

Piotr Jedynski

UZASADNIENIE

Potrzeba podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2020r., poz. 218, 956). Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gmin i powiatów należy opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025” zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Koszalin, w oparciu o dane ilościowe pozyskane od lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Program określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego i sprawnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, angażuje wiele służb, instytucji i organizacji do współpracy i odpowiedzialności za ich realizację.

PREZYDENT MIASTA

Piotr Jedliński

Dyrektor
Wydziału Kultury i Spraw Społecznych
miejscowości Powiatowa

SYLVIA LANGHER-GUSZEK

Sylvia Langher-Guszek
01.02.2019

Zastępca Prezydenta

Przemysław Krzyżanowski

Kierownik
Referatu Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia

mgr Dorota Wojdylewska - Świtalska

**MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
na lata 2021-2025**

Koszalin 2021

Spis treści

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA.....	3
1. Wprowadzenie.....	3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy	6
2.1 Definicja przemocy.....	6
2.2 Cechy charakterystyczne przemocy w rodzinie.....	7
2.3 Formy przemocy w rodzinie	7
2.4 Cykl przemocy w rodzinie	8
2.5 Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie.....	9
3. Przemoc a płeć	10
4. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy.....	12
4.1 Akty prawa międzynarodowego	12
4.2 Akty prawa polskiego	13
II. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH.....	15
1. Sposób sporządzenia diagnozy.....	15
1.1. Procedura „Niebieskie Karty” i Grupy Robocze.....	16
1.2. Rodziny uwikłane w przemoc w rodzinie.....	17
1.3. Działania instytucji i służb.....	21
2. Zasoby – gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasta Koszalin.....	23
3. Analiza SWOT	24
III. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	26
1. Obszary, cele, działania, wskaźniki realizacji Programu	26
2. Źródła finansowania	31
IV. REALIZACJA PROGRAMU	31
1. Wdrażanie Programu.....	31
2. Monitoring i sprawozdawczość Programu	32
V. SPIS TABEL.....	32

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Wprowadzenie

Rodzina, jako system wewnętrznych powiązań i relacji, jest najważniejszym miejscem kształtowania się osobowości, nawyków, postaw, stylów życia i zachowań rozwijających się dzieci, dlatego też szczególnie niebezpieczne jest pojawienie się przemocy w domu rodzinnym, który z natury rzeczy powinien być azylem i enklawą bezpieczeństwa dla wszystkich domowników. Przemoc w rodzinie może być różnie opisywana, może wywoływać różnorodne emocje, począwszy od skrajnego współczucia po niepohamowany gniew i sprzeciw. Problem przemocy w rodzinie dotyczy osób różnej płci i wieku, które mają różne wykształcenie i status materialny. Osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej kobiety, a także osoby zależne – dzieci oraz osoby starsze i niepełnosprawne.

Z uwagi na specyfikę społecznego problemu jakim jest przemoc, czyny przemocowe pozostają często nie ujawnione, pozostając znane jedynie osobom, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Sam fakt przyznania się osoby doświadczającej przemocy do dramatów rozgrywających się w domu rodzinnym, pozostaje niejednokrotnie ponad jej siły, co powoduje, iż osoba stosująca przemoc utwierdza się w przekonaniu, że członkowie rodziny milcząc i nie reagując, dają mu przyzwolenie na agresywne zachowanie. Konsekwencją takiego stanu rzeczy, jest znacznie utrudnione zapobieganie przemocy.

Aby działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie były efektywne i skuteczne, powinny być prowadzone przez poszczególne podmioty zaangażowane w ten proces i mieć kompleksowy charakter poprzez stałą ich koordynację za pomocą odpowiednich „narzędzi” – gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów przeciwdziałania przemocy.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025” powstał w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie. Program stanowi kontynuację i aktualizację działań podejmowanych w ramach „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020”.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gmin i powiatów należy opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Koszalina, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Koszalin, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025” wyznacza również główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego, który został powołany Zarządzeniem Nr 352/1227/16 Prezydenta Miasta Koszalina z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego, a następnie jego skład zmieniany był: Zarządzeniem Prezydenta Miasta Koszalina Nr 478/1773/17 z dnia 18 lipca 2017 r., Nr 554/2028/17 z dnia 12 grudnia 2017 r., Nr 828/2573/18 z dnia 10 października 2018 r., Nr 53/163/19 z dnia 07 marca 2019 r., Nr 184/653/19 z dnia 16 grudnia 2019 r., Nr 225/827/20 z dnia 18 marca 2020 r. oraz Nr 265/942/20 z dnia 09 czerwca 2020 r.

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miasta Koszalin.

Cele szczegółowe założone w Programie, są ze sobą ściśle powiązane i oscylują w czterech najważniejszych obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy, które są zbieżne z celami strategicznymi i operacyjnymi zawartymi w „Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025”, „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021 - 2025” oraz „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021” i są to:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Gminy Miasta Koszalin.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności dla kobiet – jako najczęściej doświadczających przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn – jako osób najczęściej stosujących przemoc.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i zmniejszenia skali tego zjawiska oraz realizacji celów szczegółowych wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary skorelowane z celami szczegółowymi, a także główne kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- I. **Profilaktyka i edukacja społeczna** - obszar kierowany do ogółu mieszkańców Gminy Miasta Koszalin, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- II. **Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie** - obszar kierowany do osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności do kobiet.
- III. **Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie** - obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
- IV. **Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** - obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami Programu są:

Urząd Miejski w Koszalinie, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, Komenda Miejska Policji w Koszalinie, Prokuratura Rejonowa w Koszalinie, Sąd Rejonowy w Koszalinie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”, Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” im. Jana Pawła II, Straż Miejska w Koszalinie, Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie, placówki Ochrony Zdrowia - szpitale, przychodnie lekarskie, Oświata – przedszkola i szkoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin, żłobki, organizacje pozarządowe.

Zakładane efekty Programu:

- wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzrost wiedzy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy;
- wzrost wiedzy wśród mieszkańców Gminy Miasta Koszalin, na temat miejsc, w których można otrzymać pomoc w związku z przemocą w rodzinie;
- budowanie wśród mieszkańców Gminy Miasta Koszalin postawy obywatelskiej, zachęcającej do zgłaszania sygnałów dotyczących przemocy w rodzinie;
- promowanie wychowania dzieci bez przemocy;
- promowanie trzeźwego stylu życia;
- promowanie postaw równościowych w odniesieniu do kobiet i mężczyzn;
- pogłębienie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Koszalin w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zwiększenie kompetencji pracowników służb i instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez systematyczne szkolenia i regularne superwizje.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2025” jest Programem, którego efektywność zależy w dużej mierze od zaangażowania instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, ale także samych mieszkańców Miasta Koszalina.

W niniejszym Programie używa się zamiennie terminu „osoba doznająca przemocy” oraz „kobieta”, ponieważ ze statystyk zgromadzonych przez podmioty realizujące procedurę „Niebieskie Karty” w Koszalinie wynika, że blisko 90% osób dorosłych doznających przemocy to kobiety, a blisko 84% osób stosujących przemoc to mężczyźni, w związku z czym bazując na tych statystykach można stwierdzić, że przemoc ma płeć – płeć osoby stosującej przemoc. Oczywiście należy stanowczo podkreślić, że przemocy doznają także dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne, a także mężczyźni, w związku z czym część działań skierowana będzie także do nich. Program nie wyklucza żadnej płci, jednakże ilość działań skierowana do konkretnej płci wynikać będzie wprost ze skali problemu.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Koszalina, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1 Definicja przemocy

Definicja **przemocy w rodzinie** została prawnie określona w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art.2 pkt.2: *„Ilekróć w ustawie jest mowa o przemocy w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (...)*, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.*

* - osobami tymi wg art.115 § 11 Kodeksu karnego są: mąż, żona, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej mąż, żona, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące.

W Konwencji o Zapobieganiu i Zwalczaniu Przemocy Wobec Kobiet i Przemocy Domowej przyjęto o wiele szerszą definicję przemocy domowej niż w obowiązującej w Polsce ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z Konwencją, **przemoc domowa** oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie

od tego, czy osoba stosująca przemoc i osoba doznająca przemocy dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.

2.2 Cechy charakterystyczne przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie często określana jest także jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Najczęściej rozpoznaje się przemoc na podstawie czterech podstawowych kryteriów:

Intencjonalność – przemoc jest zamierzonym działaniem jednej osoby wobec drugiej i ma na celu kontrolowanie i zmuszenie tej osoby do podporządkowania się.

Dysproporcja sił – w przemocy występuje nierównowaga sił, w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, osoba doznająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc silniejsza. Nierównowaga sił może być związana z wieloma aspektami, np. fizycznymi, osobowościowymi, ekonomicznymi, dotyczącymi wykształcenia, itp.

Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku.

Powodowanie cierpienia i szkód psychicznych i fizycznych – przemoc powoduje cierpienie i ból zarówno fizyczny jak i psychiczny, osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody.

2.3 Formy przemocy w rodzinie

Biorąc pod uwagę przejawy przemocy, wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie:

Przemoc fizyczna - jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięścią, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielanie koniecznej pomocy itp. Przemocy fizycznej najczęściej doświadczają kobiety i dzieci, a osobami stosującymi tę formę przemocy są w zdecydowanej większości mężczyźni, co w dużej mierze wynika z ich przewagi fizycznej, a także z funkcjonujących przez wieki norm społecznych i kulturowych, przyzwalających na przemoc względem kobiet i dzieci.

Przemoc psychiczna - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości osoby doznającej przemocy, wzbudzanie w niej strachu, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, brak zainteresowania i szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów

z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu, pożywienia, stosowanie gróźb, itp. Przemoc psychiczna może również polegać na niszczeniu przedmiotów, mających wartość materialną lub sentymentalną dla osoby doznającej przemocy i celowej agresji wobec ulubionych zwierząt domowych.

Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające osobę doznającą przemocy do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp. Przemocy seksualnej doznają najczęściej kobiety, ale też dzieci. Przemoc seksualna jest najczęstszą formą przemocy wobec kobiet ze względu na płeć.

Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: odbieranie zarobionych pieniędzy, wydzielanie ich, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie kredytów (bez wiedzy i zgody osoby doznającej przemocy) niezaspokajanie lub lekceważenie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp. Do przemocy ekonomicznej dochodzi najczęściej wtedy, gdy kobieta nie pracuje, zajmuje się domem i wychowaniem dzieci, zaś mężczyzna pracuje i wydziela zbyt niskie kwoty na utrzymanie domu lub też wręcz drobiazgowo kontroluje wydatki np. na podstawie paragonów. Oczywiście, przemocy ekonomicznej może doświadczać każdy, jednakże z w/w względów dotyka ona najczęściej kobiety.

Zaniedbanie – niezaspokajanie potrzeb członka rodziny, narażające go na utratę życia lub zdrowia, powodujące szkody na zdrowiu, w tym psychicznym. Zaniedbanie może przejawiać się w różnych sferach życia np. niewłaściwe żywienie, zaniedbanie higieny osobistej, izolacja, brak kontroli i pozostawianie bez należytej opieki, zaniedbanie stanu zdrowia, brak zainteresowania realizacją obowiązku szkolnego. Ta forma przemocy stosowana jest szczególnie często w stosunku do dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych – osobami stosującymi przemoc są w tym wypadku rodzice, opiekunowie lub inni domownicy. Należy także zaznaczyć, że przemocą jest w tym wypadku także chłód emocjonalny, czyli zaniedbywanie potrzeb emocjonalnych dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych, a także celowe utrudnianie im zaspokojenia powyższych potrzeb.

Należy zaznaczyć, że osoba stosująca przemoc bardzo rzadko stosuje wyłącznie jedną formę przemocy - zwykle stosuje je naprzemiennie lub łączy je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad osobą doznającą przemocy.

2.4 Cykl przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie nie ma charakteru jednorazowego incydentu - wyróżnia się trzy następujące po sobie fazy powtarzającego się cyklu, a w miarę upływu czasu przemoc w każdej kolejnej fazie jest coraz bardziej brutalna. Z punktu widzenia osoby udzielającej pomocy, fazą najbardziej niebezpieczną dla kobiet jest faza miesiąca miodowego,

która pozwala zapomnieć o przeżytym koszmarze i uwierzyć, że nastąpią stałe zmiany w zachowaniu osoby stosującej przemoc. To w tej fazie osoby doznające przemocy wycofują się najczęściej z kontaktu z pomagaczami, a także wycofują zeznania.

Faza narastania napięcia – w zachowaniu osoby stosującej przemoc pojawia się napięcie, złość, poirytowanie. Prowokuje on awantury, traci panowanie nad emocjami, sięga po alkohol i inne środki odurzające. Osoba doznająca przemocy uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się z wszystkich obowiązków, często przeprasza, doświadcza dolegliwości psychosomatycznych, a w wyniku narastania napięcia często sama prowokuje awanturę.

Faza wybuchu (przemocy) – służy rozładowaniu negatywnych emocji (kłótnia, walka, pobicie, awantura). Osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał, wyładowuje się dokonując aktów przemocy. Osoba doznająca przemocy stara się zrobić wszystko, żeby go uspokoić i ochronić siebie, jest bezradna. Po akcie przemocy jest w szoku, odczuwa wstyd, upokorzenie, przerażenie, staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność. W tej fazie osoba doznająca przemocy najczęściej wzywa Policję, poszukuje pomocy, podejmuje decyzję o opuszczeniu domu, o uruchomieniu sprawy karnej lub rozwodowej.

Faza miesiąca miodowego – osoba stosująca przemoc przeprasza, okazuje skruchę, żałuje, obiecuje poprawę, usiłuje tłumaczyć swoje zachowanie, zapewnia, że więcej tego nie zrobi; dba, kupuje kwiaty, prezenty. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w przemianę osoby stosującej przemoc, czuje się kochana, odczuwa bliskość, jest pełna nadziei. Osoba stosująca przemoc obawia się sankcji prawnych, konsekwencji w postaci reakcja rodziny lub sąsiadów.

Po okresie miesiąca miodowego cały cykl się powtarza.

2.5 Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol

i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalamy skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Nie należy jednak utożsamiać stosowania przemocy przez osobę stosującą przemoc i używania przez nią alkoholu – przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

3. Przemoc a płeć

Przemocy w rodzinie może doznawać każdy – mogą to być kobiety, mężczyźni, dzieci – jest to niezależne od statusu społecznego, wieku, stanu zdrowia, cech osobowości czy innych czynników. Trudno również określić portret osoby stosującej przemoc.

W statystykach zebranych z terenu Gminy Miasta Koszalin, na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2020, bardzo wyraźnie zaznacza się płeć osoby doznającej przemocy, którą w 74% stanowią kobiety, w drugiej kolejności są dzieci – 20%, a na końcu mężczyźni – 6%. Biorąc pod uwagę płeć dorosłej osoby doznającej przemocy, to w prawie 93% są to kobiety. Zaznaczona wyraźnie zostaje także płeć osoby stosującej przemoc – w ponad 84% jest to mężczyzna, niezależnie od tego czy stosuje przemoc wobec kobiet, dzieci czy innych mężczyzn. Fakt dużego udziału mężczyzn w grupie osób stosujących przemoc, może wynikać w dużej mierze z ich siły fizycznej, lepszej sytuacji finansowej i społecznej (np. mężczyzna aktywny zawodowo – kobieta wychowująca dziecko i zajmująca się domem), ale także powielanych przekonań i stereotypów wyniesionych z rodziny pochodzenia.

Z ogólnopolskich policyjnych statystyk za lata 2017-2019, związanych z interwencjami domowymi w związku z przemocą w rodzinie wynika, że 90-91% osób stosujących przemoc

w rodzinie to mężczyźni, zaś 88% osób doznających przemocy to kobiety i dzieci. Zwraca uwagę fakt, że przemoc w rodzinie przejawia się bardzo często pod wpływem alkoholu – w roku 2019 r. było to blisko 56% przypadków, przy czym z ogółu osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu, mężczyźni stanowili 95%.

Zwrócić należy też uwagę, że osobami stosującymi przemoc wobec kobiet i dzieci są najczęściej mężowie lub partnerzy kobiet, w przypadku dzieci są to głównie ojcowie - jednakże rośnie liczba kobiet stosujących przemoc wobec dzieci, dosyć rzadko występuje przemoc ze strony dziadków, co w dużej mierze może wynikać z coraz mniejszej ilości rodzin wielopokoleniowych. Na podstawie statystyk związanych z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty” w Koszalinie, najczęstszymi formami przemocy są przemoc psychiczna i fizyczna, rzadko zgłoszenia dotyczą przemocy seksualnej (poniżej 10%), jednakże jeśli już się pojawia, to dotyczy niemal wyłącznie kobiet i dzieci, a jako osoba stosująca przemoc wskazany jest w zdecydowanej większości mężczyzna.

Konwencja o Zapobieganiu i Zwalczaniu Przemocy Wobec Kobiet i Przemocy Domowej określiła, że przemoc wobec kobiet jest manifestacją nierównego stosunku sił pomiędzy kobietami i mężczyznami na przestrzeni wieków, który doprowadził do dominacji mężczyzn nad kobietami i dyskryminacji tych ostatnich, a także uniemożliwił pełną poprawę sytuacji kobiet. Jednocześnie konwencja uznała strukturalny charakter przemocy wobec kobiet za przemoc ze względu na płeć, oraz fakt, że przemoc wobec kobiet stanowi jeden z podstawowych mechanizmów społecznych, za pomocą którego kobiety są spychane na podległą wobec mężczyzn pozycję, a także, że kobiety i dziewczęta są dużo bardziej niż mężczyźni narażone na przemoc ze względu na płeć mimo, że mężczyźni również mogą doznawać przemocy.

Jeszcze do niedawna w Polsce mówiło się ogólnie o przemocy w rodzinie, nie patrząc na skalę problemu jaki ujawnił się na podstawie statystyk związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, a takim jest bez wątpienia bardzo wysoki udział kobiet, które zostały wskazane jako doświadczające przemocy. Fakt ten wynika z uwarunkowań społecznych i kulturowych, które przez wiele wieków funkcjonowały w społeczeństwie i niestety po dzień dzisiejszy są powielane przez dużą część osób w formie stereotypów, związanych z rolami w relacjach rodzinnych, co sprawia że to kobiety są zdecydowanie bardziej narażone na przemoc.

Skala problemu może być o wiele większa - według różnych szacunków blisko 80% sytuacji związanych z przemocą w rodzinie nie jest zgłaszana żadnym służbom ani instytucjom, w związku z czym w dużej skali istnieje tzw. „przemoc ukryta”.

Ze wszystkich statystyk, związanych z przemocą w rodzinie, bardzo mocno wyłania się obraz osoby stosującej przemoc – jest to w zdecydowanej większości mężczyzna. Fakt ten oczywiście nie oznacza, że wszyscy mężczyźni są potencjalnymi agresorami, a podkreślanie, że to głównie mężczyźni stosują przemoc nie powinno być traktowane i odbierane jako atak na płeć męską. Budując lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie należy stawiać kobiet i mężczyzn w opozycji do siebie. Zebrane dane statystyczne, powinny służyć głównie do ściślejszego dopasowania oferty pomocowej wobec grupy najbardziej dotkniętej przemocą – kobiet i dzieci, ale także wobec osób najczęściej

stosujących przemoc – mężczyzn. Należy zachęcać mężczyzn, aby swoim zachowaniem dawali swoim dzieciom, rodzinie i znajomym odpowiedni przykład, jak można z szacunkiem odnosić się do kobiet, a także jak można osiągać swoje często ważne i słuszne cele związane z rodziną bez stosowania przemocy. Ważne jest także, aby zechcieli się oni podzielić tym z innymi, by angażowali się w tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, choćby głośno wyrażając swój sprzeciw wobec jakichkolwiek form przemocy.

4. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy

4.1 Akty prawa międzynarodowego

Przemoc w rodzinie i skala tego problemu została dostrzeżona w państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania organizacji międzynarodowych, w tym m. in. Organizacji Narodów Zjednoczonych, czy też Radę Europy, które mają na celu ograniczenie tego zjawiska. W szczególności istotne są akty prawa międzynarodowego zmierzające do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przemocy w rodzinie:

a) Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych:

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 roku,
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 roku, Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 roku.

b) Dokumenty Rady Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 roku,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 roku,
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 roku,
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 roku.

c) Dokumenty Unii Europejskiej:

- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego z Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar,
- Program sztokholmski przyjęty w dniach 10 – 11 grudnia 2009 r.

4.2 Akty prawa polskiego

Nie ma żadnych wątpliwości, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych osób. Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej, co wprost wynika z art. 18 i 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Jednocześnie zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto przepis art. 33 Konstytucji wprost wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

W związku z powyższym, rodziny uwikłane w przemoc, a zwłaszcza kobiety, z pewnością znajdują się w trudnej sytuacji społecznej, co stanowi podstawę do udzielenia szczególnej pomocy przy użyciu wszystkich dostępnych metod i narzędzi zawartych w obowiązującym porządku prawnym. Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka całą społeczność lokalną, a jednocześnie łączy się z innymi obszarami problemów społecznych. Każda z instytucji, służb i organizacji, ma do czynienia z różnymi aspektami tego zjawiska, jednakże działając osobno nie jest w stanie jemu skutecznie przeciwdziałać. Dopiero zintegrowanie wszystkich zasobów, daje szansę na stworzenie jednolitej strategii przeciwdziałania przemocy oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy i wsparcia.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025” będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym,
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 6 lutego 2015 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.;
- Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy,
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta",
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 jest także skorelowany z następującymi aktami prawa miejscowego:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021 – 2025,
- Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021,
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (opracowywany corocznie),
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii (opracowywany corocznie).

II. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH

1. Sposób sporządzenia diagnozy

Diagnoza lokalna, dotycząca przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Koszalin, została sporządzona na podstawie danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz informacji od osób pracujących w Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego – specjalistycznej komórki Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie, zajmującej się m. in. prowadzeniem działań związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, a także szeroko pojętą tematyką przeciwdziałania przemocy. Zebrane dane stanowiły podstawę do poznania skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Miasta Koszalin.

Użyte w niniejszym Programie dane liczbowe, pochodzą od instytucji i służb zajmujących się realizacją działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Koszalin. Dane te odnoszą się do osób, wobec których podjęto działania na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, interwencji domowej, postępowaniach w związku z przestępstwami związanymi z przemocą w rodzinie, lub takich osób, które zwróciły się do instytucji z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemu związanego z przemocą w rodzinie.

Informacje, na podstawie których można szacować zjawisko przemocy w rodzinie, oparte są wyłącznie o dane zebrane z już podjętych działań. Należy jednak przypuszczać, że zjawisko przemocy w rodzinie jest znacznie szersze niż pokazują to owe dane - szacuje się, że blisko 80% sytuacji związanych z przemocą nie jest zgłaszana, co często ma związek z przeświadczeniem, że przemoc dotyczy tylko spraw skutkujących odniesieniem konkretnych obrażeń fizycznych. W środowiskach dotkniętych przemocą od pokoleń może ona uchodzić za coś „normalnego”, w związku z czym część osób doznających przemocy nie zgłasza się po pomoc, bo nie widzi takiej potrzeby, ani nie dostrzega sensu takiego działania – osoba taka, zapytana czy doznaje przemocy w rodzinie, z pewnością zaprzeczy i będzie w pełni przekonana co do poprawności swojej odpowiedzi. Z kolei inne osoby doznające przemocy w rodzinie są całkowicie świadome swojej sytuacji, ale przez poczucie wstydu oraz przekonanie o nieuchronności własnego losu, nie szukają pomocy i nie przyznają się do bycia osobą doznającą przemocy.

Z tego też względu, na potrzeby niniejszego Programu przyjęto, że podstawowym źródłem informacji na ten temat będą dane z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pozyskane podczas realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020”.

1.1. Procedura „Niebieskie Karty” i Grupy Robocze

Zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Koszalin, można przedstawić w oparciu o liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, które obejmują ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, placówek oświatowych oraz ochrony zdrowia w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele w/w instytucji i służb przekazują informację o podjętych działaniach do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który do każdej prowadzonej procedury powołuje Grupę Roboczą, zajmującą się już konkretnymi przypadkami.

Z poniższego zestawienia wynika, że największa ilość formularzy „Niebieska Karta A” w latach 2016 – 2020 zostało wypełnionych przez Policję, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie oraz pracowników Oświaty. Niewielką ilość formularzy sporządzają przedstawiciele ochrony zdrowia, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że często to właśnie oni mają duże szanse na ujawnienie śladów przemocy fizycznej. Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” wraz ze wskazaniem konkretnej instytucji, która jako pierwsza podjęła działania ilustruje poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty".

Liczba wszczętych procedur w:		2016	2017	2018	2019	2020	Razem:
w tym przez:	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	17	40	36	32	35	160
	Policję	80	128	130	127	136	601
	Oświatę	18	15	17	13	5	68
	Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	3	1	2	1	-	7
	Ochronę Zdrowia	4	3	1	4	-	12
Łącznie:		122	187	186	177	176	848

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Na terenie Gminy Miasta Koszalin do każdej wszczętej procedury „Niebieskie Karty” jest powoływana Grupa Robocza, składająca się z przedstawicieli instytucji i służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, która zajmuje się problemem konkretnej rodziny. W skład Grup Roboczych wchodzi m. in. przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie (pracownicy socjalni), przedstawiciele Policji (dzielnicowi), przedstawiciele Oświaty (pedagodzy i wychowawcy z konkretnych szkół lub przedszkoli), przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele ochrony zdrowia (lekarze, pielęgniarki). W skład Grup Roboczych mogą wchodzić także kuratorzy (karni i rodzinni), wychowawcy ze żłobków, ale także psychologzy, specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub też przedstawiciele innych instytucji i służb mających informację na temat konkretnej rodziny, i mogących wesprzeć

ją swoją wiedzą oraz doświadczeniem. Poniższa tabela ilustruje statystyki związane z działaniami podejmowanymi przez Grupy Robocze.

Tabela 2. Grupy Robocze w ramach procedury "Niebieskie Karty".

	2016	2017	2018	2019	2020	Razem:
Liczba powołanych Grup Roboczych	122	187	186	177	176	848
Liczba przeprowadzonych posiedzeń Grup Roboczych	308	503	596	491	513	2411
Liczba spraw skierowanych na wniosek Grupy Roboczej do:						
Prokuratury Rejonowej	7	28	19	19	17	90
Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację rodziny	8	14	30	23	14	89
Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12	28	44	29	18	131

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Analizując powyższe dane, nie można zapominać, że Grupy Robocze podejmując swoje działania starają się zawsze wzmocnić osoby doznające przemocy na tyle, aby podejmowały one świadome działania, nie wycofując się z nich np. w trakcie „miodowych miesięcy”. Dzięki temu, osoby doznające przemocy bardzo często samodzielnie zgłaszają sprawy do Prokuratury Rejonowej, czy też do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadkach nie cierpiących zwłoki, gdzie jest duże prawdopodobieństwo zagrożenia życia lub zdrowia członków rodziny, sprawę do odpowiednich organów kierują członkowie Grup Roboczych.

1.2. Rodziny uwikłane w przemoc w rodzinie

Biorąc pod uwagę dane ilościowe dotyczące prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, należy zaznaczyć, że pomoc i świadczone wsparcie kierowane jest do wszystkich członków danej rodziny.

Tabela 3. Rodziny i osoby objęte procedurą "Niebieskie Karty".

	2016	2017	2018	2019	2020	Razem:
Liczba rodzin	121	186	183	173	169	832
Liczba osób w rodzinach	401	589	592	578	563	2723

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Aby właściwie dopasować ofertę pomocową dla osób doznających przemocy w rodzinie, niezbędne było określenie w niniejszej diagnozie płci osób, które najczęściej doświadczają przemocy. Po analizie danych stwierdzono, że przeważająca większość osób doznających przemocy stanowią kobiety, w dalszej kolejności dzieci, a na końcu mężczyźni, co doskonale ilustruje to poniższa tabela.

Tabela 4. Osoby doznające przemocy w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".

Płeć osób doznających przemocy w rodzinie	2016	2017	2018	2019	2020	Razem:	
						liczba	%
Kobieta	95	142	138	119	134	628	74,06
Mężczyzna	7	10	10	9	15	51	6,01
Dziecko	20	35	38	49	27	169	19,93

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Biorąc pod uwagę dane dotyczące wyłącznie osób dorosłych, które zostały objęte procedurą „Niebieskie Karty”, w Gminie Miasto Koszalin w dalszym ciągu utrzymuje się bardzo wysoki udział kobiet doznających przemocy w rodzinie – ponad 92%, a ponad połowa mężczyzn doznających przemocy, doznaje jej ze strony innego mężczyzny.

Tabela 5. Dorosłe osoby doznające przemocy w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".

Płeć osób doznających przemocy w rodzinie	2016	2017	2018	2019	2020	Razem:	
						liczba	%
Kobieta	95	142	138	119	134	628	92,49
Mężczyzna	7	10	10	9	15	51	7,51

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Z powyższymi danymi wręcz kontrastują statystyki dotyczące płci osób stosujących przemoc na przestrzeni lat 2016-2020, zgodnie z którymi mężczyźni stanowią ponad 84% osób, które zostały wskazane jako osoby stosujące przemoc. Większość z tych mężczyzn „odziedziczyła” niewłaściwe wzorce społeczno-kulturowe, będąc podatnymi na negatywne czynniki, związane z przypisaną im rolą w danej społeczności. Wskutek nieświadomego powielania wzorców i braku kompetencji społecznych oraz emocjonalnych w spotykających ich sytuacjach trudnych i stresowych, często kierowali oni się jedynym znanym sobie sposobem rozwiązywania problemów i zaczęli stosować przemoc, rekompensując nią brak poczucia własnej wartości. Mężczyźni stosujący przemoc, będący osobami autorytatywnymi i oczekującymi posłuszeństwa, potrafili traktować kobiety jako słabsze, gorsze, a czasem wyłącznie jako obiekty seksualne. Wyznaczali oni kobietom określone role, a gdy te odmawiały wypełniania niejako narzucanych im zadań, próbowali w akcie zagubienia i desperacji wprowadzać swój „porządek” za pomocą przemocy. Wobec przytoczonych statystyk, przemoc w rodzinie można traktować jako narzędzie utrzymywania męskiej dominacji w domowym ognisku, na co niestety wpływa także historyczna tolerancja dla zachowań przemocowych wobec kobiet. W świetle poniższych danych można mówić o przemocy wobec kobiet ze względu na płeć.

Tabela 6. Osoby stosujące przemoc w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".

Płeć osób stosujących przemoc w rodzinie	2016	2017	2018	2019	2020	Razem:	
						liczba	%
Kobieta	17	25	34	32	30	138	15,63
Mężczyzna	107	168	163	155	152	745	84,37

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Aby uzyskać lepszy i rozszerzony obraz zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Koszalin, przeanalizowano zebrane dane także pod kątem nadużywania alkoholu i substancji odurzających przez osoby stosujące przemoc w rodzinie. Podkreślenia wymaga fakt, że uzależnienia nie mają charakteru przyczynowo – skutkowego ze stosowaniem przemocy w rodzinie, a są jedynie zjawiskami współistniejącymi. W rodzinach uwikłanych w przemoc, uzależnienie od alkoholu lub substancji psychoaktywnych jest natomiast czynnikiem, który zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy, szczególnie w formie aktów przemocy fizycznej – występują one dwukrotnie częściej w porównaniu do rodzin wolnych od problemu związanego z uzależnieniami. W rodzinach, w których występują uzależnienia, osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej żony i partnerki osób stosujących przemoc, a w przypadku dzieci zdecydowanie częściej można mówić wówczas o zaniedbaniu.

Specjaliści zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, często mówią o związku pomiędzy doświadczaniem przemocy w dzieciństwie lub byciu jej świadkiem pomiędzy członkami rodziny, a jej późniejszym stosowaniem w życiu dorosłym. Jest to skutkiem stosowania wyuczonego w dzieciństwie właściwie jedyne sposobu rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnymi i stresowymi sytuacjami w życiu dorosłym. U osób dorosłych, które w dzieciństwie doświadczały przemocy ze strony uzależnionego (najczęściej od alkoholu) rodzica, często tworzy się asocjacja, poprzez co przemoc staje się dla nich równoznaczna z nadużywaniem alkoholu. Osoby takie w życiu dorosłym na partnera lub partnerkę najczęściej wybierają abstynenta, gdyż nie chcą ponownie doświadczać przeżyć ze swojego dzieciństwa, jednakże wskutek tego często nie zauważają objawów przemocy ze strony trzeźwego partnera lub partnerki.

Na terenie Gminy Miasta Koszalin procentowy udział osób stosujących przemoc, które nadużywają alkoholu w latach 2016-2019 stale się zmniejszał, jednakże w roku 2020 nastąpił znaczny wzrost o 15%, który może wynikać z nasilenia sytuacji stresujących i trudnych ze względu na ogłoszoną na świecie pandemię. Poniższa tabela ilustruje jaki procent osób stosujących przemoc nadużywa alkoholu lub substancji odurzających.

Tabela 7. Nadużywanie alkoholu lub środków odurzających przez osoby stosujące przemoc w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".

Alkohol i środki odurzające na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” (dane w %):	2016	2017	2018	2019	2020
Alkohol	54,1	49,2	44,62	44,07	59,66
Substancje odurzające	6,56	2,67	2,69	3,96	3,41
Alkohol + Substancje odurzające	4,1	9,63	11,29	10,73	9,66

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

Przemoc w rodzinie największe piętno pozostawia na dzieciach – będąc osobami doznającymi przemocy lub jej świadkami, w ich psychice powstają mechanizmy obronne: zamrożenie uczuć, poczucie osamotnienia, lęk przed odrzuceniem, projekcje, poczucie krzywdy. Żyjąc w ciągłym niebezpieczeństwie lub silnie stresującej sytuacji związanej z przemocą, dzieci są podatne na destruktywny jej wpływ na ich rozwój emocjonalny, co powoduje zaburzenia psychologiczne, zdrowotne, jak i fizyczne upośledzenia zachowania.

U dzieci uwikłanych w przemoc pojawiają się zaburzenia emocjonalne, które charakteryzują się bardzo niską samooceną, pojawia się lęk, złość oraz objawy depresyjne. Zaburzenia te często potrafią przyjmować postać agresywnych zachowań wobec ludzi i zwierząt, a działaniom dziecka towarzyszą zachowania przestępcze, wagarowanie, itd. Małoletni świadkowie przemocy mogą wykazywać objawy nieprzystosowania społecznego, potrafią być niezdolni do empatii, mogą nie radzić sobie w szkole, cierpieć na bezsenność, zaburzenia łaknienia, a nawet moczenia nocne.

Dzieci będące świadkami przemocy pomiędzy rodzicami nie znają właściwej definicji miłości ani bliskości w związku, nie znają prawidłowych relacji jakie powinny panować w rodzinie, co w przyszłości rzutuje na ich całe późniejsze życie. Wpływ ten jest często niedoceniany przez samych rodziców, jak i przedstawicieli instytucji, gdyż ma bardzo duże znaczenie w powielaniu negatywnych wzorców rodzinnych w przyszłości. Patrząc na liczbę osób małoletnich, wchodzących w skład rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni ostatnich lat, problem jest bardzo poważny, a dla pełniejszego obrazu sytuacji dokonano analizy wieku osób małoletnich będących świadkami przemocy, co można zobaczyć w poniższej tabeli.

Tabela 8. Osoby małoletnie objęte procedurą "Niebieskie Karty".

Osoby małoletnie objęte procedurą „Niebieskie Karty”:		2016	2017	2018	2019	2020	Razem:
Wiek dzieci	0 – 6 lat	42	68	80	86	83	509
	7 – 13 lat	48	57	70	95	72	491
	14 – 18 lat	15	21	35	32	34	232
Razem:		105	146	185	213	189	1232

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie

1.3. Działania instytucji i służb

Do prawidłowego działania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, niezbędne jest aby osoby doznające przemocy w rodzinie lub też jej świadkowie, uzyskiwały pełne informacje o ofercie placówek i instytucji pomocowych oraz możliwości jakie same mogą podjąć we własnym zakresie, w celu doprowadzenia do zatrzymania przemocy w rodzinie. Z tego też względu w Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego w godzinach pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie, można zgłosić lub skonsultować niepokojącą sytuację.

Osobami zgłaszającymi się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie w sprawach związanych z przemocą w rodzinie są w zdecydowanej większości kobiety – uzyskują one pełne informacje na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy i zakresie pomocy jaką świadczą. Na podstawie części przyjętych zgłoszeń zostaje wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, zaś osoby wchodzące w skład w/w Zespołu obligatoryjnie powoływane są na liderów Grup Roboczych w ramach realizowanych procedur. Poniższa tabela obrazuje liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 9. Zgłoszenia i konsultacje dotyczące przemocy w rodzinie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zgłoszeń i konsultacji dotyczących przemocy w rodzinie	68	93	83	56	70

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie rokrocznie realizowany jest Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, którego głównym celem jest powstrzymanie osób stosujących przemoc przed zachowaniem niepożądanym, a co za tym idzie, zaprzestanie stosowania przez nie przemocy. Program Korekcyjno – Edukacyjny polega na redukcji zachowań agresywnych u jego uczestników, a także kształtowaniu postawy partnerstwa i szacunku wobec innych osób oraz przyjęciu pełnej odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe.

Dużym utrudnieniem związanym z realizacją tego Programu, jest niska liczba osób zainteresowanych udziałem w zajęciach. Wynika to wprost z bardzo małej liczby sądowych nakazów obowiązku odbycia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, nakładanych na osoby stosujące przemoc w rodzinie. Jak niewielka jest liczba osób, które ukończyły w/w Program, obrazuje poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób, które ukończyły Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym:	6	6	6	6	3
Kobiety	1	-	2	2	-
Mężczyźni	5	6	4	4	3

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Na terenie Gminy Miasta Koszalin dość często dochodzi do interwencji domowych, z których część dotyczy przemocy w rodzinie. Zwraca również uwagę liczba zastosowanych środków zapobiegawczych wobec sprawców przemocy, w związku z wszczęciem postępowania z art. 207 kk, co świadczy o rosnącej skuteczności działań. Dane Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji domowych	1466	3185	1081	1314	2947
Liczba zastosowanych środków zapobiegawczych - zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej oraz nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w związku z wszczęciem postępowania z art. 207 kk.	11	10	10	50	23

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie

Działania w zakresie osób podejrzanych w odniesieniu do czynu z art. 207 § 1 kk, stale podejmuje także Prokuratura Rejonowa w Koszalinie, co ilustruje kolejna tabela. Zaznaczenia wymaga fakt, że w liczbie skazanych z art. 207 § 1 kk brak jest możliwości potwierdzenia, że wszystkie dotyczą przemocy w rodzinie i ilu z nich zamieszkuje w Koszalinie.

Tabela 12. Dane z Prokuratury Rejonowej w Koszalinie dotyczące art. 207 § 1 kk.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba podejrzanych z art. 207 § 1 kk ze spraw zainicjowanych przed podmioty uprawnione do prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”	44	20	47	53	44
Liczba wyroków skazujących z art. 207 § 1 kk	27	21	34	30	37

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Koszalinie

Ważną kwestią jest zapewnienie kobietom (także z dziećmi), które doznawały przemocy w rodzinie, możliwości schronienia się w bezpiecznym miejscu, gdzie oprócz ochrony przed osobą stosującą przemoc, mogą uzyskać pomoc prawną, psychologiczną i wsparcie. Na terenie Miasta Koszalina taką pomoc zapewnia Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” oraz Dom Samotnej Matki „Dar Życia”.

Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały z możliwości uzyskania bezpiecznego schronienia przed osobą stosującą przemoc.

	2016	2017	2018	2019	2020
Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja”	53	41	55	58	69
w tym: kobiety / dzieci	27/26	28/13	25/30	23/35	36/33
Dom Samotnej Matki	56	47	33	0	5
w tym: kobiety / dzieci	30/26	22/25	15/18	0	4/1

Źródło: Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie

2. Zasoby – gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasta Koszalin

Tabela 14. Zasoby - gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasta Koszalin.

Nazwa	Adres	Telefon
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	al. Monte Cassino 2	94 316-03-00
Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego (konsultacje, zgłoszenia, porady psychologiczne, porady pedagogiczne, grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży, grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy)	al. Monte Cassino 2, III p., pok. 309 - zgłoszenia pok. 325 - zgłoszenia pok. 326 - pedagog pok. 327 - psycholog pok. 328 - psycholog	94 316-03-01 94 316-03-02 94 316-03-14 94 316-03-27 94 316-03-19
Komisariat I Policji w Koszalinie	ul. Słowackiego 11	47 784-17-39
Komisariat II Policji w Koszalinie	ul. Krakusa i Wandy 11	47 784-14-95
Telefon ogólnopolski - Policja	Numer alarmowy	112 lub 997
Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”	al. Monte Cassino 13	94 343-07-48 94 343-00-71
Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja”	ul. Harcerska 17	94 342-30-05 600 200 591
Dom Samotnej Matki „Dar życia”	ul. Wojska Polskiego 13	516 840 090
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Urząd Miejski w Koszalinie, ul. Rynek Staromiejski 6-7	94 348-87-30
Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej na terenie Koszalina (zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej	Aktualne informacje znajdują się na BIP Urzędu Miejskiego w Koszalinie	Zapisy na stronie https://np.ms.gov.pl/zapisy

oraz edukacji prawnej)		
Prokuratura Rejonowa w Koszalinie	ul. Zwycięstwa 107	94 341-95-10
Sąd Rejonowy w Koszalinie I i III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych	ul. Wł. Andersa 34	94 317-02-21 94 342-82-20 94 342-83-50
Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie	ul. Morska 43	94 343-01-99
Wszystkie placówki oświatowe: szkoły, przedszkola, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin		
Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży przy NZOZ „MONADA”	al. Monte Cassino 13, II p.	94 341-77-27 798 994 029
Śródkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego „MEDISON”	ul. Sarzyńska 9	94 712-55-55
Wszystkie pozostałe placówki Ochrony Zdrowia (szpitale, przychodnie, gabinety lekarskie, ZOZ)		

3. Analiza SWOT

Aby uzyskać pełen obraz systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasto Koszalin, dokonano identyfikacji słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, jakie pojawiają się lub mogą się pojawić w trakcie realizacji zadań związanych z pomocą osobom uwikłanym w przemoc.

Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny danych statystycznych stwierdzono, że niezbędne jest maksymalne wykorzystanie mocnych stron, jakimi bez wątpienia są wyszkolona kadra specjalistów Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie, a także regularny udział specjalistów jako prelegentów w konferencjach, prelekcjach i szkoleniach, skierowanych do przedstawicieli lokalnych instytucji, służb i organizacji pozarządowych zaangażowanych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Bardzo ważne będzie wykorzystanie szans, jakimi może być sprawne korzystanie z nowych przepisów umożliwiających natychmiastowe usunięcie osób stosujących przemoc z mieszkania przez funkcjonariuszy Policji i Żandarmerii Wojskowej, a także planowane przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie w Centrum Usług Społecznych, co spowoduje uproszczenie dostępu do usług dla mieszkańców Koszalina.

Nie można zapomnieć także o słabych stronach, takimi jak obciążenie zadaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie głównie pracowników pomocy społecznej i funkcjonariuszy Policji, a także niska liczba sądowych nakazów odbycia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Tabela 15. Analiza SWOT.

Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana kadra Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie [5], • Właściwy przepływ informacji między podmiotami i służbami zaangażowanymi w system przeciwdziałania przemocy [3], • Regularne szkolenia dla osób wchodzących w skład Grup Roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” [4], • Regularny udział specjalistów jako prelegentów w konferencjach, prelekcjach i szkoleniach skierowanych do przedstawicieli lokalnych instytucji, służb i organizacji pozarządowych [5], • Reagowanie na każde zgłoszenie dotyczące stosowania przemocy (także anonimowe) [4], • Szeroka oferta usług z zakresu wsparcia rodzin uwikłanych w przemoc [3], • Utworzenie Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Koszalinie [4], • Zainteresowanie lokalnych mediów tematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie [4]. 	<ul style="list-style-type: none"> • Główny nacisk zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy spoczywa na pracownikach pomocy społecznej i funkcjonariuszach policji [5], • Druki formularzy „Niebieska Karta” wymagające zmian [4], • Niskie zaangażowanie w system przeciwdziałania przemocy ze strony Ochrony Zdrowia [4], • Niska liczba sądowych nakazów odbycia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc [4], • Duża rotacja kadr funkcjonariuszy Policji (dzielnicowych) [4], • Nieproporcjonalne rozłożenie działań w procesie interwencji – zdecydowanie większe skupienie jest na osobie doznającej przemocy, a mniej na osobie stosującej przemoc [4], • Niewielka ilość programów i konkursów umożliwiających aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie [3], • Przedłużające się sprawy sądowe lub szybkie umarzanie spraw karnych [4], • Brak obowiązku stawiennictwa osób podejrzanych o stosowanie przemocy na Grupach Roboczych [4], • Brak skutecznych „sankcji” wobec osób skierowanych na leczenie odwykowe [3], • Brak dodatkowego wynagrodzenia za pracę w Zespole Interdyscyplinarnym oraz Grupach Roboczych [4].
Razem: 32 pkt	Razem: 43 pkt
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystanie z nowych przepisów umożliwiających natychmiastowe usunięcie z mieszkania osób stosujących przemoc w rodzinie [5], • Planowane powołanie Centrum Usług Społecznych [5], • Dalsze szkolenia dla instytucji i służb z zakresu przeciwdziałania przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • Negatywny obraz służb społecznych w mediach ogólnopolskich [5], • Wypalenie zawodowe osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie [4], • Wysoki czynnik stresogenny u osób pomagających osobom uwikłanym w przemoc [5], • Łatwy dostęp do używek [3],

<ul style="list-style-type: none"> w rodzinie [5], Edukacyjna rola mediów – ukazywanie pozytywnej pracy służb społecznych [5], Możliwość pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych [4], Zwracanie uwagi na kwestie dotyczące płci w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie [4], Zacieśnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi [4], Zauważalna aktywność społeczności lokalnej w kwestii reagowania na niepokojące sygnały [5]. 	<ul style="list-style-type: none"> Nasilenie negatywnych zjawisk społecznych na skutek życia w warunkach pandemii [5],
Razem: 37 pkt	Razem: 22 pkt

III. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Obszary, cele, działania, wskaźniki realizacji Programu

Obszar I - Profilaktyka i edukacja społeczna	
Cel szczegółowy nr 1 - Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Gminy Miasta Koszalin.	
Harmonogram realizacji działań: 2021 – 2025 (na bieżąco)	
Działania	Wskaźniki i realizatorzy
1. Informacja i edukacja na tematy związane z przemocą w rodzinie poprzez realizację kampanii informacyjnych, rozpowszechniania materiałów edukacyjnych	- liczba dystrybuowanych materiałów np. plakaty, ulotki, poradniki itd. /wszyscy realizatorzy
2. Działania edukacyjne mające na celu modelowanie prawidłowych funkcji rodziny i wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców (spotkania, prelekcje, szkoła dla rodziców itd.)	- liczba działań edukacyjnych skierowanych do rodziców /wszyscy realizatorzy - liczba osób, która wzięła udział w w/w działaniach edukacyjnych /wszyscy realizatorzy
3. Realizacja zajęć edukacyjnych oraz organizowanie i prowadzenie spotkań grup terapeutycznych i wsparcia	- liczba prowadzonych grup terapeutycznych i wsparcia dla dzieci /MOPR w Koszalinie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe - liczba dzieci uczestniczących w w/w grupach terapeutycznych

dla dzieci i młodzieży	i wsparcia /MOPR w Koszalinie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4. Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu uwrażliwienia na problem przemocy, radzenia sobie ze złością, rozwiązywania konfliktów itd.	- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych /placówki oświatowe, organizacje pozarządowe - liczba uczniów uczestniczących w programach /placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
5. Organizacja otwartych wydarzeń poruszających temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dla wszystkich zainteresowanych osób – konferencja, debata, prelekcja)	- liczba zorganizowanych otwartych wydarzeń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie /wszyscy realizatorzy - liczba osób, które wzięły udział w otwartych wydarzeniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie /wszyscy realizatorzy
6. Współpraca instytucji i służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w działaniach skierowanych do kobiet i równościowych	- liczba wspólnych inicjatyw skierowanych do kobiet, jako osób najczęściej doświadczających przemocy w rodzinie /wszyscy realizatorzy

Obszar II - Ochrona i pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy nr 2 - Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w szczególności dla kobiet – jako najczęściej doświadczających przemocy.

Harmonogram realizacji działań: 2021 – 2025 (na bieżąco)

Działania	Wskaźniki i realizatorzy
1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie oraz Grup Roboczych powołanych do realizacji procedury „Niebieskie Karty”	- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego /MOPR w Koszalinie - liczba wszczętych procedur NK (z podziałem na uprawnione podmioty) /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie - liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta A” (łącznie z formularzami dokumentującymi tzw. "kolejne zdarzenia") /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie - liczba powołanych Grup Roboczych i liczba ich posiedzeń /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie - liczba rodzin i osób (z podziałem na kobiet, mężczyzn, dzieci) objętych pomocą Grup Roboczych /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie

	<p>- liczba wniosków złożonych przez Grupy Robocze np. do MKRPA, do Prokuratury Rejonowej, do Sądu Rejonowego /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie</p> <p>- liczba zakończonych procedur NK, w tym ze względu na ustanie przemocy oraz brak zasadności ich prowadzenia /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie</p>
<p>2. Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie oraz udzielanie stosownych informacji osobom zgłaszającym</p>	<p>- liczba zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie /MOPR w Koszalinie</p>
<p>3. Realizowanie przez instytucje działające na rzecz pomocy osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego</p>	<p>- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego (z podziałem na kobiety i mężczyzn) /MOPR w Koszalinie, MPPP, organizacje pozarządowe</p> <p>- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego w związku z problemem przemocy w rodzinie (z podziałem na kobiety i mężczyzn) /MOPR w Koszalinie, MPPP, organizacje pozarządowe</p> <p>- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa pedagogicznego (z podziałem na kobiety i mężczyzn) /MOPR w Koszalinie, MPPP, organizacje pozarządowe</p> <p>- liczba osób objętych pomocą w formie nieodpłatnej pomocy prawnej /Urząd Miejski w Koszalinie</p> <p>- liczba osób objętych pomocą w formie nieodpłatnej pomocy prawnej w związku ze sprawami z zakresu prawa rodzinnego /Urząd Miejski w Koszalinie</p>
<p>4. Zapewnienie kobietom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach interwencji kryzysowej</p>	<p>- liczba kobiet i dzieci, które skorzystały z miejsc w Centrum Kryzysowym dla Kobiet i Dzieci "Nadzieja" (z podziałem na kobiety i dzieci) /Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej</p> <p>- liczba kobiet i dzieci, które skorzystały z miejsc w Domu Samotnej Matki "Dar Życia" (z podziałem na kobiety i dzieci) /Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej</p>
<p>5. Prowadzenie grup terapeutycznych i wsparcia dla kobiet dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie</p>	<p>- liczba kobiet uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie /MOPR w Koszalinie, organizacje pozarządowe</p>
<p>6. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom</p>	<p>- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie (art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) /MOPR w Koszalinie</p>

Obszar III - Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn – jako osób najczęściej stosujących przemoc.

Harmonogram realizacji działań: 2021 – 2025 (na bieżąco)

Działania	Wskaźniki i realizatorzy
1. Informowanie osób stosujących przemoc o konsekwencjach jej stosowania oraz motywowanie ich do podjęcia działań zmierzających do zatrzymania przemocy	- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta D” /Zespół Interdyscyplinarny w Koszalinie
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w sytuacjach przemocy w rodzinie	- liczba interwencji domowych /Komenda Miejska Policji w Koszalinie - liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie /Komenda Miejska Policji w Koszalinie - liczba osób przewiezionych z interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie do OTiONN celem wytrzeźwienia (z podziałem na mężczyzn i kobiety) /Komenda Miejska Policji w Koszalinie - liczba osób przewiezionych z interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych (z podziałem na mężczyzn i kobiety) /Komenda Miejska Policji w Koszalinie
3. Prowadzenie dochodzeń przez Policję pod nadzorem Prokuratury	- liczba podejrzanych o czyn z art. 207 kk /Prokuratura Rejonowa w Koszalinie - liczba wyroków skazujących o czyn z art. 207 kk /Prokuratura Rejonowa w Koszalinie - liczba osób wobec których zastosowano nakaz opuszczenia lokalu /Komenda Miejska Policji w Koszalinie, Prokuratura Rejonowa w Koszalinie - liczba osób wobec których zastosowano zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy w rodzinie /Komenda Miejska Policji w Koszalinie, Prokuratura Rejonowa w Koszalinie
4. Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba osób zobowiązanych przez Sąd do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych /Sąd Rejonowy w Koszalinie - liczba osób, które wzięły udział w programie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych oraz liczba osób które ukończyły w/w Program (z podziałem na kobiety i mężczyzn) /MOPR w Koszalinie
5. Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających alkoholu, motywowanie	- łączna liczba wniosków, które wpłynęły do MKRPA w celu objęcia osoby leczeniem odwykowym /MKRPA - liczba wniosków skierowanych z MKRPA do Sądu o objęcie osoby leczeniem odwykowym /MKRPA

do ograniczania spożycia alkoholu lub do podjęcia leczenia odwykowego

- liczba osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego **/Sąd Rejonowy w Koszalinie**

Obszar IV - Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy nr 4 - Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Harmonogram realizacji działań: 2021 – 2025 (na bieżąco)

Działania	Wskaźniki i realizatorzy
1. Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych	- liczba zorganizowanych szkoleń /MOPR w Koszalinie - liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach /MOPR w Koszalinie
2. Organizacja szkoleń, prelekcji i warsztatów z zakresu przeciwdziałania przemocy, skierowanych do przedstawicieli instytucji i służb	- liczba zorganizowanych szkoleń, prelekcji i warsztatów /wszyscy realizatorzy - liczba osób, które wzięły udział w w/w szkoleniach, prelekcjach i warsztatach /wszyscy realizatorzy
3. Organizacja konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do służb i instytucji	- liczba zorganizowanych konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do przedstawicieli służb i instytucji /wszyscy realizatorzy - liczba osób uczestniczących w w/w konferencjach /wszyscy realizatorzy
4. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących w Grupach Roboczych, które mają częsty kontakt z osobami doznającymi i stosującymi przemoc (szkolenia z wypalenia zawodowego, superwizja, coaching, poradnictwo psychologiczne, itd.)	- liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach z zakresu wypalenia zawodowego /wszyscy realizatorzy - liczba osób zaangażowanych w pomoc osobom uwięzonym w przemoc, które wzięły udział w superwizji, coachingu, poradnictwie psychologicznym /wszyscy realizatorzy

2. Źródła finansowania

Podstawowe finansowanie „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025” dokonywane będzie ze środków budżetu Gminy Miasta Koszalin przeznaczonych na finansowanie w poszczególnych latach zadań Programu, również poprzez budżety jednostek organizacyjnych samorządu, jak i uzyskane dotacje. Część zadań będzie finansowana ze środków Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ewentualne zewnętrzne środki finansowe, możliwe są do uzyskania w trybie konkursowym, jako dotacje na realizację programów osłonowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizowane zadania mogą być też finansowane środkami własnymi konkretnych podmiotów i organizacji realizujących Program. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą także finansowane z budżetu państwa w ramach finansowania zadań zleconych (np. realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych).

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. Wdrażanie Programu

Proces wdrażania jest wieloaspektowym przedsięwzięciem, które wymaga przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Do zadań Koordynatora należeć będzie:

- a) poinformowanie podmiotów o uchwalonym Programie i określonych celach przyjętych do realizacji,
- b) coroczne spotkanie i omówienie kart monitorowania,
- c) zebranie danych od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- d) opracowanie informacji z realizacji Programu, która zostanie przedstawiona w Raporcie o stanie Miasta Koszalina za dany rok.

Wdrażanie Programu będzie polegało na realizacji sformułowanych w nim celów, działań i wskaźników. Każdy Program powinien charakteryzować się elastycznością na etapie jego wdrażania, a cele, działania i wskaźniki w nim zawarte powinny być stale monitorowane i weryfikowane, z uwzględnieniem szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego oraz zasobów gminy i potrzeb jej mieszkańców.

2. Monitoring i sprawozdawczość Programu

Celem monitoringu realizacji Programu jest zapewnienie zgodności z założonymi wcześniej celami, co pozwoli na skuteczne wdrażanie zaplanowanych działań. Uzupełnienie treści Programu o nowe kierunki działań, pozwoli dostosować go do zmian zachodzących w otoczeniu, a także lepiej dopasować do konkretnych odbiorców.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o dane od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, które do dnia 31 stycznia każdego roku będą składać odpowiednie informacje, zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Karty monitoringu zostaną przygotowane przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego.

Zebrane dane statystyczne i opisowe będą rokrocznie analizowane - będzie z nich tworzona informacja z realizacji Programu za dany rok, zawierająca podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym, z uwzględnieniem priorytetów i potrzeb w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Opracowana informacja z realizacji Programu zostanie przedstawiona w Raporcie o stanie Miasta Koszalina za dany rok.

V. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty".	16
Tabela 2. Grupy Robocze w ramach procedury "Niebieskie Karty".	17
Tabela 3. Rodziny i osoby objęte procedurą "Niebieskie Karty".	17
Tabela 4. Osoby doznające przemocy w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".	18
Tabela 5. Dorosłe osoby doznające przemocy w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".	18
Tabela 6. Osoby stosujące przemoc w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".	19
Tabela 7. Nadużywanie alkoholu lub środków odurzających przez osoby stosujące przemoc w rodzinie objęte procedurą "Niebieskie Karty".	20
Tabela 8. Osoby małoletnie objęte procedurą "Niebieskie Karty".	20
Tabela 9. Zgłoszenia i konsultacje dotyczące przemocy w rodzinie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie.	21
Tabela 10. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	22
Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie.	22
Tabela 12. Dane z Prokuratury Rejonowej w Koszalinie dotyczące art. 207 § 1 kk.	22
Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały z możliwości uzyskania bezpiecznego schronienia przed osobą stosującą przemoc.	23
Tabela 14. Zasoby - gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasta Koszalin.	23
Tabela 15. Analiza SWOT.	25